

Zadeva C-484/20

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

1. oktober 2020

Predložitveno sodišče:

Oberlandesgericht München (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

1. oktober 2020

Tožena stranka in pritožnica:

Vodafone Kabel Deutschland GmbH

Tožeča stranka in nasprotna stranka v pritožbenem postopku:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und
Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

[...] (ni prevedeno)

SKLEP

v postopku

**Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –
Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.**, [...] (ni prevedeno) Berlin
– tožeča stranka in nasprotna stranka v pritožbenem postopku –

[...] (ni prevedeno)

proti

Vodafone Kabel Deutschland GmbH, [...] (ni prevedeno) Unterföhring
– tožena stranka in pritožnica –

[...] (ni prevedeno)

je 29. civilni senat Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu,
Nemčija) [...] (ni prevedeno) 1. oktobra 2020

sklenil:

- I. Postopek se [...] (ni prevedeno) prekine.
- II. Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 267 PDEU zaradi razlage
 - člena 62(4) Direktive (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu, spremembah direktiv 2002/65/ES, 2009/110/ES ter 2013/36/EU in Uredbe (EU) št. 1093/2010 ter razveljavitvi Direktive 2007/64/ES (v nadaljevanju: Direktiva (EU) 2015/2366)

v predhodno odločanje predloži to vprašanje:

- Ali je treba člen 62(4) Direktive (EU) 2015/2366 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi ali praksi, ki v obliki prehodne določbe pri trajnih obligacijskih razmerjih, ki zajemajo potrošnike, prepoved nadomestil za uporabo plačilnih instrumentov in plačilnih storitev v skladu z ustrezno nacionalno določbo za prenos določa le, če je zadevno obligacijsko razmerje nastalo po 13. januarju 2018, ne pa če je zadevno obligacijsko razmerje nastalo pred 13. januarjem 2018 in so se (nadaljnje) plačilne transakcije začele opravljati šele po 13. januarju 2018?

Obrazložitev:

Pred predložitvenim sodiščem med strankama poteka spor glede tega, ali je tožena stranka kot kabelska operaterka in ponudnica dostopa do interneta v skladu s svojimi splošnimi pogoji poslovanja upravičena od potrošnikov zahtevati tako imenovani pavšal za samoplačnike, ki za vsako plačilo znaša 2,50 EUR, če ti tožene stranke ne pooblastijo za direktno obremenitev njihovega bančnega računa, ampak račune plačujejo sami, s SEPA nakazilom, kadar je zadevno obligacijsko razmerje nastalo pred datumom prenosa Direktive (EU) 2015/2366 v nacionalno pravo, ki je bil izveden 13. januarja 2018, vendar se začnejo (nadaljnje) plačilne transakcije opravljati šele po tem datumu.

1. Pravni okvir

a. Pravo Unije

V uvodnih izjavah Direktive (EU) 2015/2366 je med drugim navedeno:

(1) V zadnjih letih je bil v Uniji dosežen precejšen napredek pri integraciji trga plačil malih vrednosti, zlasti v okviru aktov Unije o plačilih, zlasti z Direktivo 2007/64/ES Evropskega parlamenta in Sveta, Uredbo (ES) št. 924/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, Direktivo 2009/110/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbo (EU) št. 260/2012 Evropskega

parlamenta in Sveta. Z Direktivo 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta je bil pravni okvir za plačilne storitve še dodatno dopolnjen, saj prodajalcem na drobno izrecno in natančno omejuje možnost zaračunavanja doplačil njihovim strankam za uporabo danih plačilnih sredstev.

(6) Treba bi bilo vzpostaviti nova pravila za zapolnitev regulativnih vrzeli, ob hkratnem zagotavljanju večje pravne jasnosti in dosledne uporabe zakonodajnega okvira po vsej Uniji. Obstoječim in novim udeležencem na trgu bi bilo treba zagotoviti enakovredne pogoje poslovanja, s katerimi bi omogočili, da novi načini plačevanja dosežejo širši trg, ter zagotovili visoko raven varstva potrošnikov pri uporabi teh plačilnih storitev po vsej Uniji. To bi moralo zagotoviti učinkovitost v celotnem plačilnem sistemu ter omogočiti večjo izbiro in preglednost plačilnih storitev, obenem pa okrepiti zaupanje potrošnikov v harmonizirani trg plačil.

(66) Različne nacionalne prakse glede zaračunavanja nadomestil za uporabo določenega plačilnega instrumenta (v nadaljnjem besedilu: zaračunavanje doplačil) so povzročile izjemno raznolikost trga plačil v Uniji in veliko zmede pri potrošnikih, zlasti na področju e-trgovine in čezmejnih plačil. Trgovci s sedežem v državah članicah, v katerih je zaračunavanje doplačil dovoljeno, ponujajo proizvode in storitve v državah članicah, kjer je prepovedano, in kljub temu v tem primeru potrošniku še vedno zaračunajo doplačilo. Veliko je tudi primerov, ko trgovci potrošnikom zaračunavajo doplačila, ki so precej višja od stroškov teh trgovcev za uporabo posameznega plačilnega instrumenta. Poleg tega v prid pregleda praks zaračunavanja doplačil govori tudi dejstvo, da so v Uredbi (EU) 2015/751 določena pravila za medbančne provizije za kartična plačila. Medbančne provizije so glavni sestavni element nadomestil trgovcev za kartice in kartična plačila. Zaračunavanje doplačil je pristop, ki ga trgovci včasih uporabljajo kot nadomestilo za dodatne stroške s kartičnimi plačili. Uredba (EU) 2015/751 uvaja omejitve medbančnih provizij. Te omejitve bodo stopile v veljavo pred prepovedjo iz te direktive. Zato bi morale države članice preučiti možnost, da bi prejemnikom plačila preprečile, da zahtevajo nadomestila za uporabo plačilnih instrumentov, za katere se medbančne provizije urejajo v okviru poglavja II Uredbe (EU) 2015/751.

(99) Zagotoviti je treba učinkovito uresničevanje določb nacionalnega prava, sprejetega na podlagi te direktive. Zato bi bilo treba vzpostaviti ustrezne postopke, s katerimi bo mogoče obravnavati pritožbe proti ponudnikom plačilnih storitev, ki ne izpolnjujejo navedenih določb, in po potrebi zagotoviti določitev učinkovitih, sorazmernih in odvrčalnih kazni. [...]

Direktiva (EU) 2015/2366 med drugim določa:

Člen 2

Področje uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za plačilne storitve, ki se opravljajo v Uniji.
2. Naslova III in IV se uporabljata za plačilne transakcije v valuti države članice, kadar se tako ponudnik plačilnih storitev plačnika kot ponudnik plačilnih storitev prejemnika plačila, ali edini ponudnik plačilnih storitev v okviru plačilne transakcije, nahajajo v Uniji.

Člen 4

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov: [...]

9. „prejemnik plačila“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki je predvideni prejemnik sredstev, ki so predmet plačilne transakcije; [...]
14. „plačilni instrument“ pomeni osebno napravo oziroma naprave in/ali niz postopkov, ki so dogovorjeni med uporabnikom plačilnih storitev in ponudnikom plačilnih storitev, ki se uporablja za odreditev plačilnega naloga;

Člen 62

Nadomestila, ki se uporabljajo

4. Države članice v vsakem primeru zagotovijo, da prejemnik plačila ne zahteva nadomestil za uporabo plačilnih instrumentov, za katere poglavje II Uredbe (EU) 2015/751 določa uporabo medbančnih provizij, in za tiste plačilne storitve, za katere se uporablja Uredba (EU) št. 260/2012.

Člen 107

Popolna harmonizacija

1. Brez poseganja v člen 2, člen 8(3), člen 32, člen 38(2), člen 42(2), člen 55(6), člen 57(3), člen 58(3), člen 61(2) in (3), člen 62(5), člen 63(2) in (3), drugi pododstavek člena 74(1) in člen 86, če ta direktiva vsebuje harmonizirane določbe, države članice ne ohranijo ali uvedejo drugih določb, razen tistih, določenih v tej direktivi.

Člen 115

Prenos

1. Države članice sprejmejo in objavijo predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, pred 13. januarjem 2018. O tem takoj obvestijo Komisijo.
2. Države članice te predpise uporabljajo od 13. januarja 2018.

Uredba (EU) št. 260/2012 določa:

Člen 1

Vsebina in področje uporabe

1. Ta uredba določa pravila za transakcije s kreditnimi prenosi in direktnimi bremenitvami v eurih znotraj Unije, pri katerih se ponudnik plačilnih storitev plačnika in ponudnik plačilnih storitev prejemnika plačila nahajata znotraj Unije oziroma pri katerih se edini ponudnik plačilnih storitev v plačilni transakciji nahaja znotraj Unije.

b. Nacionalno pravo

Člen 270a Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik) (z začetkom veljavnosti od 13. januarja 2018 uveden z zakonom z dne 17. julija 2017 [...]) (ni prevedeno)) določa:

Dogovor, v skladu s katerim se dolžniku naloži plačilo nadomestila za uporabo direktne obremenitve po osnovni shemi SEPA, direktne obremenitve po medpodjetniški shemi SEPA, SEPA nakazila ali plačilne kartice, ni veljaven. Prvi stavek velja za uporabo plačilnih kartic le pri plačilnih transakcijah, ki zajemajo potrošnike, za katere se uporablja poglavje II Uredbe (EU) 2015/751 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2015 o medbančnih provizijah za kartične plačilne transakcije (UL 2015, L 123, str. 1).

Prehodna določba člena 229, paragraf 45 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (uvodni zakon k civilnemu zakoniku) (dodan z učinkom od 13. januarja 2018 z zakonom z dne 17. julija 2017 [...]) (ni prevedeno)) določa:

1. Za obligacijska razmerja, katerih predmet je opravljanje plačilnih transakcij in so nastala po 13. januarju 2018, se uporabljata samo civilni zakonik in člen 248 v različici, ki velja od 13. januarja 2018.
2. Za obligacijska razmerja, katerih predmet je opravljanje plačilnih transakcij in so nastala pred 13. januarjem 2018, se uporabljata civilni zakonik in člen 248 v različici, ki je veljala do 13. januarja 2018, če v odstavkih 3 in 4 ni določeno drugače.
3. Če se je opravljanje plačilne transakcije pri obligacijskem razmerju v smislu odstavka 2 začelo šele po 13. januarju 2018, se za to plačilno transakcijo uporabljata samo civilni zakonik in člen 248 v različici, ki velja od 13. januarja 2018.

4. Člen 675f(3) civilnega zakonika v različici, ki velja od 13. januarja 2018, se od tega dne uporablja tudi za obligacijska razmerja v smislu odstavka 2.
5. Člen 270a civilnega zakonika se uporablja za vsa obligacijska razmerja, ki so nastala po 13. januarju 2018.

2. Okoliščine postopka v glavni stvari

- a. Tožeča stranka, združenje za varstvo potrošnikov, ki je po nemškem pravu aktivno legitimirano, od tožene stranke, kableske operaterke in ponudnice dostopa do interneta, po predhodnem opominu zahteva, naj pri poslovanju – razen z gospodarskimi subjekti – preneha uporabljati splošni pogoj poslovanja ali se v pogodbah o opravljanju telekomunikacijskih in kabelskih storitev sklicevati na tak pogoj, ki določa: *„pavšal za samoplačnike: pavšal za vsako plačilo brez direktne obremenitve bančnega računa znaša 2,50 EUR.“*

Tožena stranka pri svojih pogodbah od prenosa Direktive (EU) 2015/2366 v nemško pravo dne 13. januarja 2018 razlikuje med obstoječimi in novimi pogodbami. V obstoječih pogodbah, ki so bile sklenjene pred 13. januarjem 2018, na ceniku in v specifikaciji storitev uporablja zgoraj navedeni pogoj, pri katerem na primer ne izključuje SEPA nakazil. Ustrezni cenik, ki velja za nove pogodbe, sklenjene od 13. januarja 2018, tega pogoja ne vsebuje več.

Tožena stranka meni, da je upravičena uporabljati navedeni pogoj v obstoječih pogodbah, saj prepoved zaračunavanja dodatnih nadomestil na podlagi člena 270a civilnega zakonika velja samo za trajna obligacijska razmerja, ki so nastala po 13. januarju 2018. Zato naj bi bila pri obstoječih pogodbah, sklenjenih pred tem datumom, upravičena zaračunavati pavšal za samoplačnike tudi po tem datumu, saj se člen 270a civilnega zakonika v skladu z jasno prehodno določbo člena 229, paragraf 45(5), uvodnega zakona k civilnemu zakoniku uporablja za obligacijska razmerja, ki so nastala po 13. januarju 2018, tako da njegova retroaktivna uporaba ni možna, tudi če se plačila opravljajo po 13. januarju 2018.

Tožeča stranka, nasprotno, meni, da prepoved zaračunavanja dodatnih nadomestil, ki velja od 13. januarja 2018, velja tudi za obstoječe pogodbe, sklenjene pred 13. januarjem 2018. Ker naj bi bil namen člena 62(4) Direktive (EU) 2015/2366, da se s tem referenčnim datumom vzpostavijo enaki pogoji na notranjem trgu, bi morala določba za prenos iz člena 270a civilnega zakonika veljati ne glede na trajanje pogodbe in s tem tudi za trajna obligacijska razmerja, ki so nastala pred 13. januarjem 2018. Prehodno določbo člena 229, paragraf 45(5), uvodnega zakona k civilnemu zakoniku naj bi bilo treba v skladu s pravno idejo iz člena 229, paragraf 45(3), uvodnega zakona k civilnemu zakoniku razlagati tako, da pri pogodbah, sklenjenih pred 13. januarjem 2018, kljub temu velja novo pravo,

ki se uporablja od referenčnega datuma, kadar se tudi plačilne transakcije začnejo opravljati od 13. januarja 2018.

- b. Predložitveno sodišče se nagiba k stališču, da se nacionalna določba člena 270a civilnega zakonika, s katero se prenaša člen 62(4) Direktive (EU) 2015/2366, uporablja tudi, če je bilo trajno obligacijsko razmerje, ki je podlaga za plačila, sklenjeno pred 13. januarjem 2018, vendar se začnejo (nadaljnje) plačilne transakcije na podlagi tega razmerja opravljati šele po tem referenčnem datumu, saj na primer – kot v obravnavanem primeru – kabelske ali internetne naročnine zapadejo v plačilo periodično, praviloma mesečno.

Pri tem je po mnenju predložitvenega sodišča odločilno, da člen 62(4) Direktive (EU) 2015/2366 ureja zgolj uporabo plačilnih instrumentov in plačilnih storitev, v zvezi s katero na podlagi popolne harmonizacije za obdobje po poteku roka za prenos 13. januarja 2018 za prejemnike plačil določa prepoved zaračunavanja dodatnih nadomestil. V skladu z Direktivo pa ni upošteven nastanek obligacijskega razmerja, ki je podlaga za plačila.

Zato se predložitveno sodišče nagiba k stališču, da se prepoved zaračunavanja nadomestil uporablja tudi za obstoječe pogodbe, sklenjene pred 13. januarjem 2018, ker je treba v skladu z uvodno izjavo 6 Direktive zagotoviti dosledno uporabo zakonodajnega okvira za plačila po vsej Uniji, enakovredne pogoje poslovanja obstoječim in novim udeležencem na trgu in visoko raven varstva potrošnikov pri uporabi plačilnih storitev po vsej Uniji. V skladu z uvodno izjavo 66 je treba različne nacionalne prakse glede zaračunavanja nadomestil, ki so povzročile izjemno raznolikost trga plačil v Uniji in veliko zmede pri potrošnikih, poenotiti tako, da se prejemnikom plačil prepove, da zahtevajo nadomestila za uporabo nekaterih plačilnih instrumentov. Uspeh tega poenotenja po vsej Uniji bi bil vprašljiv, če bi bilo v državah članicah pri trajnih obligacijskih razmerjih tudi v prihodnosti za nedoločen čas dovoljeno zaračunavati različna nadomestila zato, ker naj bi bil domnevno upošteven datum nastanka obligacijskega razmerja na podlagi nacionalnega prava, ne pa iztek roka za prenos Direktive 13. januarja 2018.

Predložitveno sodišče meni, da je celovita uporaba prepovedi dodatnih nadomestil za plačila, ki velja od 13. januarja 2018, sedaj na podlagi besedila prehodne določbe člena 229, paragraf 45(5), uvodnega zakona k civilnemu zakoniku, v skladu s katerim je upošteven zgolj datum nastanka obligacijskega razmerja, negotova [...] (ni prevedeno). (stališča v zadevni literaturi)

Predložitveno sodišče z [...] (ni prevedeno) vprašanjem za predhodno odločanje Sodišče prosi za razlago člena 62(4) Direktive (EU) 2015/2366. To pa zato, ker predložitveno sodišče glede na smisel te določbe meni, da se mora od 13. januarja 2018 uporabljati časovno neomejeno, tako da od tega

datuma ne glede na vprašanje datuma nastanka trajnih obligacijskih razmerij za trg plačil v Uniji velja enotna ureditev nadomestil:

[...] (ni prevedeno)

DELOVNI DOKUMENT